

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

פסחים דף סה

רמב"ן על התורה, פרשת לך לך, בראשית טו, יד
חללתי נחלתי וגו' [ב]. וכן היה במצרים, שהוסיפו להרע, כי השליכו בניהם ליאור
וימרו את חיהם וחשבו למחות את שמשם [ג]. וזה טעם דן אנכי, שאביא אותם
במשפט אם עשו הנגזר עליהם או הוסיפו להרע להם [ד]. וזהו מה שאמר יתרו
ובשמות יח, יא: "כי בדבר אשר זדו עליהם", כי הזדון הוא שהביא עליהם העונש
הגדול שאבדם מן העולם. וכן "כי ידעת כי הזידו עליהם" ובנחמיה ט, טז [ה].
והרב נתן טעם בספר המדע ובהלכות תשובה פ"ז היה לפי שלא גזר על איש
ידוע, וכל אותם המריעים לישראל אלו לא רצה כל אחד מהם הרשות בידו לפי
שלא נגזר עליו בידוע. ולא נתכונו דבריו אצלי, שאפילו גזר שאחד מכל
האומות [ו] יריע להם בכך וכך וקדם זה ועשה גזרתו של הקב"ה זכה בדבר מצוה.

ודע והבין כי האיש שנכתב ונחתם בראש השנה להריגה לא ינקה הליסטים
ההורג אותו בעבור שעשה מה שנגזר עליו, הוא רשע בעונו ימות ודמו מיד הרוצח
יבוקש ויא! אבל כאשר תצא הגזירה על פי נביא יש בעושה אותה דינים. כי אם
שמע אותה ורצה לעשות רצון בוראו כשנגזר אין עליו חטא אבל יש לו זכות
בו, כאשר אמר ביהוא ¹²³⁴⁵⁶⁷ ובמלכים ב' י"ל: "יען אשר הטיבות לעשות הישר בעיני ככל
אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישבו לך על כסא ישראל". אבל אם
לא שמע המצוה והרג אותו לשנאה או לשלול אותו יש עליו העונש, כי הוא
לחטא נתכוין ועבירה היא לו יב!.

ס"ה

רבי צדוק הכהן צדקת הצדיק אות ק'
[ק] **תשובה** היינו שמשיב אותו דבר אל
הש"י, רוצה לומר שמכיר שהכל פועל הש"י
וכוחו, אפילו המחשבה טרם נוצרה בלבו של
אדם, כמו שאמרו ז"ל (בר"ר ט). נמצא הש"י
נתן לו כח-אז גם בהעבירה, ועל ידי זה אחר
התשובה הגמורה הוא זוכה שזדונות נעשין
זכיות, כי גם זה היה רצון הש"י כך. כמו
שאמרו בשבת (פ"ט): אם יהיו חטאיכם כשנים
הלל שסדורות והולכות מששת ימי בראשית,
כשג ילבינו. וכענין שאמרו ז"ל (תנחומא
וישב ד') על פסוק נורא עלילה על בני אדם³,
וכדרך שאמר דוד המלך ע"ה למען תצדק
בדברך, רוצה לומר לכך ניטלה ממנו הסיעתא,
ואם כן הוא ממש כזכיות, מאחר שגם זה רצון
הש"י. וזהו שאמר וחסידך ירננו ואמרו ז"ל